

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA.
Strada Zrinyi N-rul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Să ne întărim în credință!

— Reflexii. —

Marea învățătoare a vieții, istoria ne arată, că popoarele trăiesc sau se nimicesc, după vrednicia sau nevrednicia lor.

De multe ori însă, mai ales în zilele noastre de mari turburări și dezechilibrări politice, suntem ispițiți a crede altfel și a zice: că nu vrednicia sau nevrednicia, ci stările și împrejurările priincioase sau nepriincioase fac norocul sau nenorocul popoarelor, întocmai ca și al singuraticilor.

Dacă am cugeta însă mai adânc, am vedea, că împrejurările cel mult *ajută* izbânda popoarelor, dar vrednicia lor este, cu toate acestea, care le înalță și le ridică; prin urmare trebuie să dăm cea mai desăvârșită dreptate istoriei, acestei mari îndreptătoare și povățuitoare a vieții.

Codrul cel mândru și puternic doară, încă nu trăește și nu crește numai din mila pământului, a vântului sau a ploii, ci prin puterea rădăcinilor, cu cari își supune și stăpânește pământul, îi soarbe și-i stoarce toată puterea de viață, apoi prin tăria și vârtoșia trunchiurilor și a crengilor, cari se luptă și biruesc și cele mai năpraznice vijelii, precum și prin minunata întocmire a frunzelor sale, cari îl împrosperază și-l recoresc cu apa de rouă și de ploaie ce cade peste el. — Tot astfel și popoarele trăiesc și dănuiesc, nu din mila împrejurărilor, nici dintr'a puternicilor, cari binevoiesc a le îngădui să răsuflă și să se desvolte, ci numai și numai din puterea

și vrednicia lor. Iar când vedem, că un popor este învins sau subjugat de alte popoare, să știm, că mai înainte de aceea a fost subjugat și învins de păcatele și slăbiciunile sale proprii.

Să rămânem numai la asemănarea cu codrul. Este doar atât de aproape de noi și de înțelegerea noastră. „Codrul frate cu Românul”, — vorba lui *Eminescu*. Ei bine, cutreierând codri mari, anevoie vei găsi copaci întregi și sănătoși doborâți la pământ, (nu e vorba, bine înțeles, de pădurile ce se exploatează), ci aproape numai tot putregaiuri și uscături, cari, înainte de-a veni viforul să le izbescă la pământ, au fost deja uscate și desghiocate, iar puterea aceea năprasnică din afară le-a dat numai lovitura din urmă. Celelalte lovituri, cu adevărat ucigașe, și le-au dat ele însele. — Așa și popoarele. Înainte de a-i nimici năvălitoarele popoare barbare pe străbunii noștri Români, s'au nimicit și ruinat ei pe sine prin păcatele și stricăciunile, la cari s'au dat. Și tot astfel trebuie vorbit și despre nenorocita țară a *Poloniei*, iar acum în timpul mai nou despre împărăția turcească. Mai înainte de ce le-ar fi desființat vecinii, s'au desființat ele însele prin nesocotințele și fărâdelegile lor. N'a scris oare mai zilele trecute un bun cunoscător al Turciei, *Pierre Loti*: „Dar trebuie să recunoaștem, că distrugerea aceasta a Turciei e păcatul nostru. Învățăturile mortifere din apus, cari ca un venin au nimicit încetul cu încetul adâncimea și intimitatea credinții Turcilor, sunt cauzele adevărate a căderii imperiului otoman. Turcie constituțională, guvernare sceptică și ireligioasă — apariția aceasta deja de mult a vestit prie-

tinilor Orientului dezastruoasă și trista cădere a imperiului sultanilor.”

Aceste lucruri sunt, de altfel, atât de învederate și nestrămutate, încât nici nu ar trebui să mai stăruim asupra lor. — Dar totuși, sunt atât de puțin pricepute și urmate! Mulți oameni de-ai noștri socot, că, dacă vor trezi conștiința națională în popor, au făcut totul pentru fericirea și mântuirea lui. Unii ca aceștia nu-și dau seama, că patimile și slăbiciunile unui popor ca, de pildă, pisma, ura, neunirea, certele, desbinările, poftele de mărire și avere, bețiile, destrăbălările, și altele, și altele, strică neasemănat mai mult popoului decât toți dușmanii săi din afară la oaltă. — Iar dacă și dau seama de acestea, atunci ar trebui să-și dea seama și de aceea, că în potrirea acestor scăderi și slăbiciuni nu se găsește leac în farmacia națională, ci numai și numai în credința și frica lui Dumnezeu. Cine nu ascultă și nu se teme de Dumnezeu, acela nu va asculta nici de glasul națiunii!

— Dar cum, îmi va reproșa cineva, să încetăm așadar de-a mai face propagandă națională în popor, iar în schimb să-i nutrim numai simțământul religios?

— Nici decum, răspund eu la această învinuire și îndrum totodată la cuvântul de vecinică înțelepciune al Scripturii: acestea se cade să le facem, dar nici acelea să nu le lăsăm. (Mateiu XXIII, 23).

Cât de bine înțeleg acestea neamurile luminate din zilele noastre. Mai ales popoarele germane cari astăzi stau în fruntea tuturor. Se știe, cât de credincioase au adânc evlavioase sunt aceste popoare. Unii zic chiar, că ele

† Poetul P. Cerna.

(Schită biografică.)

De I. Grămadă.

Viena, 8 Aprilie 1913.

Acum, în pragul primăverii, când inmagurește firea cel mai profund și poate cel mai învâțat dintre poezii români din noua generație, *P. Cerna*, cu numele adevărat Panait Stanciov, a murit azi dimineață în Lipsca, încunjurat numai de puțini prieteni, cari i-au străjuit la căpătâi până ce și-a dat ultima suflare. Boala i-a fost de scurtă durată: Joi în 3 April s'a declarat pe neașteptate o pneumonie acută, care-l înspăimântă așa fel, încât chiar în aceeași zi i-a telegrafiat din Lipsca prietenului său iubit, dlui Dr. Romulus Căndea, care a venit pentru câteva zile la Viena pentru a cerceta arhivele de aici. În telegrama sosită la Viena pe la vre-o 4 ore p. m. nefericitul poet îi comunica următoarele prietenului său Căndea: „*Bolnav pneumonie, Cerna*”.

În câteva zile boala a progresat rapid, dar prietenii săi nu pierduseră încă orice speranță. Dl Dr. Căndea, care a avut deosebita amabilitate să ne dea aceste prețuite date biografice relative la Cerna, a primit azi dimineață următoarea carte postală despre starea sănătății lui Cerna: „De necrezut, dar așa e. Cerna e bolnav de pneumonie de Joi. Boala i-a venit ca un trăs-

net. Noroc că nu-i gravă, vreau să zic că până acum e pneumonie simplă, care-și urmează cursul normal. Nu s'a ivit și avem mari speranțe că nu se va ivi nici o complicație. Doctorul care-l îngrijește ne-a dat asigurarea că în zece zile răul va fi înfrânt și înlăturat. Nu te îngrija. Noi îl avem în mare pază. Ziua stăm cu schimbul la el, iar noaptea e lăsat în grija unei surori de caritate. Dna și Dr. *Zarifopol* (ginerel d-lui Gh. Dobrogeanu-Gherea. Nota autorului) sunt de asemenea printre cei mai devotați îngrijitori ai lui. Nu te deranja dar și nu-ți intrerupe cercetările de acolo. Îl vei găsi sănătos la reîntoarcere. Cerna ți-a telegrafiat la început, temându-se că nu va fi nimeni din noi în Leipzig. Cum însă nici unul n'am lipsit de aici, grija lui a căzut. El m'a rugat să vă scriu și să vă spun să nu vă intrerupeți cercetările. Al d-v. cu prietenie Ștefănescu Goanză”.

Scrisoarea dlui Ștefănescu Goanză ne-a mai liniștit puțin, ba avem chiar nădejde că nu o să i se întâmple nici o primejdie. Dar... azi seara dl Dr. Căndea primește în limba germană următoarea telegramă, care ne-a lovit ca un trăsnet: „*Cerna a murit azi dimineață, slăbindu-i inima. Zarifopol*”.

Știrea morții lui Cerna a produs printre Români din Viena, în special în siml tinerimei, o profundă impresie și unanime regrete după tânărul poet, care promitea să atingă poate cele mai înalte culmi în poezia noastră. Această impresie tristă va domni însă pretutindeni unde

locuiesc Români cari i-au citit poeziile pătrunse de o notă filozofică, ce n'o întâlnim decât la *Eminescu* și la *Vlăduță*, poezii favoriti ai lui Cerna.

El moare foarte tânăr, în floarea vieții, căci abia avea vre-o 29 de ani. De origine era bulgar din Dobrogea românească. Tatăl, care a murit înainte de a se fi născut poetul, pare să fi fost învățător. Tânărul *Stanciov*, căci acesta-i era numele adevărat, a urmat la liceul „*Nicolae Bălcescu*” din Brăila, unde și-a și terminat studiile secundare, după cari a trecut la universitatea din București. Aici a urmat mai întâi la filologie, de unde a trecut apoi la filozofie la dl T. Maiorescu, care i-a fost un protector foarte călduros, căci Cerna era sărac de acasă. Unde și când a publicat primele poezii, nu știu, la începutul carierei sale literare a fost însă împotriva „*Sămănătorului*”, ba chiar a ținut la București și o conferință împotriva acestei reviste. Dl N. Iorga, luând conducerea „*Sămănătorului*”, a descoperit în P. Cerna un talent remarcabil, pe care l-a câștigat cu timpul pentru „*Sămănătorul*”. Aici au apărut pe rând mai multe poezii de Cerna, între altele „*Cătră pace*”, care trăda pe viitorul poet mare. A scris apoi, după dispariția vechiului „*Sămănător*” la „*Convorbirile critice*” ale dlui M. Dragomirescu, cărui îi revine meritul de a fi atras atenția lumii literare asupra acestui nou talent, plin de originalitate și de profunzime filozofică.

N'a stat însă mult la „*Convorbiri critice*”.

ar fi singurele popoare cu adevărat religioase. Englezii, cari au în stăpânirea lor jumătate din rotogolul pământului, cinstesc și iubesc atât de mult cuvântul lui Dumnezeu, Sfânta Scriptură, încât o tipăresc în milioane și milioane de exemplare nu numai în limbile lor, ci în toate limbile pământului. (Și când te gândești, de altă parte, că noi Românii nici astăzi nu avem încă o ediție bună a sfintei Scripturi, pe care s'o putem da fără teamă în mâinile credincioșilor!) Chiar și socialiștii democrați, cari în alte țări răstoarnă și spulberă tot, în Anglia sunt așezați, cumpătați și mulți dintre ei sunt chiar creștini credincioși. E cunoscută doară vorba unei căpetenii de-alor (*Henry George*) către Cardinalul *Manning*, că pe el l'a adus la credința lui *Christos* iubirea poporului, — la ceea ce cardinalul a răspuns, că pe el chiar din potrivă *iubirea lui Christos l'a adus la iubirea poporului*.

Mai reamintesc la acest loc, pentru deosebirea lor însemnată și frumoasă, cuvintele actualului împărat al Germaniei, *Wilhelm*, care, dându-i o prea frumoasă cruce, lucrată numai în diamante și alte pietri scumpe, mănăstirii călugărilor *Benedictini* din *Beuron* (prin *Noemvrie* 1910) a rostit următoarea cuvântare: „*Ceeace aștept eu dela Sfinții Voastre, Cinstiți Părinți, este, ca umblând pe urmele înaintașilor voștri, să lucrați mai departe și să mă ajutați în străduințele mele de a păstra poporului german credința sa. Aceasta cu atât mai vărtos, căci veacul acesta de necredință a răspândit fără frâu neghina cea rea a necredinții între oameni, care numai cu puterea credinții în Dumnezeu se poate stărpi și înlătura. Coroana, pe care o port numai atunci va fi sigură, și va putea asigura și ea, la rândul ei, izbânda și propășirea pe pământ, dacă se razimă pe temelie neclintită a credinții în Dumnezeu. Ca semn al acestui adevăr, am dăruit crucea aceasta sfintei mănăstiri, pentru a arăta, că împărații și domnitorii nu pot stăpâni altminterlea, decât amăsurați voinței Domnului, și că ei sunt datorii a ajuta, ca setimentul religios înmăscut al supușilor lor să se întărească, și să sporească cinstea ce-o au pentru altar și tron. Acestea amândouă (altarul și tronul) sunt strâns unite și nu pot fi despărțite.*”

Și am mai putea aduce și alte pilde și do-

vezi, dar credem că acestea încă sunt de ajuns pentru orice om cu mintea întreagă.

De aceea noi credem și mărturisim, că cel mai bun lucru ce i se poate face poporului nostru, acela care singur *trebuie*, după cuvântul Mântuitorului (*Luca X. 42*) este: *întărirea lui în credința creștinească, care este adevărul dumnezeesc cel veșnic*.

„Pentru oricare Român cu adevărat cult, zice d. *Aurel C. Popovici**, care înțelege toate aceste adevăruri de viață și multe altele, religiunea noastră creștină în sine și simbolurile ei exterioare, nu prezintă nici o dificultate față cu o sinteză într'adevăr superioară a cultului moderne. Drapelul ciuruit de gloante, pe care-l poartă soldații în fruntea unui regiment, nu-i decât un petic de pânză. Și totuși, când te vezi în fața lui, simți un fior de evlavie în sufletul tău și involuntar îți scoți pălăria. *Dacă e suflet în tine!* Aici e origina tuturor nenorocitelor sofisme contra religiunii: în lipsa de suflet. De fapt, nimeni din omenii cu adevărat mari n'au îndrăznit vreodată, și nici nu-și închipue cu puțință, a cleveți și a slăbi credința noastră creștină. Căci întocmai ca Englezii, și mai ales ca toate națiunile germanice, și neamul nostru numai în umbra Crucii se făcuse cruce de voinic, cum zice Românul. Și numai păstrându-și și adâncindu-și mereu credințele sale va intra și el, la plinirea vremii, întru împărăția cerească.”

Iar mai departe:

„...Să ascultăm de aceste sfinte învățături. Căci tot neamul românesc, afară de oile lui rătăcite, le ascultă cu tot sufletul său în toate țările în care trăiește, luptă și nădăjduște. Să le ascultăm, și fără șovăire să le urmăm, căci, fără „voturi”, aceasta este voința poporului, a întreg neamului nostru! Voința lui cea mai curată, statornică de două mii de ani și mai înțeleaptă. Pentru că dela credința lui creștină atarnă toate credințele, toată ființa lui morală și națională în lume. Ca orice popor, el nu-și poate da seama în chip lămurit de legăturile acestea complexe, el nu le poate exprima, dar el le simte până în adâncimile ființei sale căci *sunt rădăcinile ei, sunt sufletul său secular!* Iar cel ce-i slăbește și îi dărâmă aceste credințe fundamen-

* Nationalism sau democrație. București. Minerva. 1910. p. 204—5.

tale îi secătuește și îi omoară sufletul. Și nici un Român conștient, cu mintea întreagă și inima curată, nu se poate face vinovat de-o asemenea fărădelege contra sângelui său.”

Ioan Georgescu.

Ungurii și fundațiunea Gozdsu. Nu de mult a apărut în P. H. un articol, în care jidanii de acolo pretind că din fundațiunea Gozdsu să se înfrupte și studenții ovrei pentru că — motivează ei — Gozdsu în testament a lăsat, ca pe bursele din fond să se împărțesească studenții universitari, cari sunt crescuți în „spirit unguresc”. Afară de aceasta pare ciudat, că P. H. publică și niște date statistice foarte amănunțite, astfel încât ne întrebăm, de unde le-a fi cules? În privința aceasta se șoptește, că liferantul de date statistice ar fi chiar prea Prea Cuvioșia Sa administratorul localnic al averii fundațiionale, drept răspuns la plânsoarea tinerilor noștri universitari din capitală în contra d-sale... Am dori să știm, întru cât pot fi adevărate svonorile aceste?...

Tot în legătură cu fundațiunea Gozdsu Pesti Napló publică un articol din peana cine știe cărui derbedeu intelectual dela redacția aceasta faimoasă, în care vorbind despre ședințele Comitetului fundațional zice: „Acești câțiva moșnegi, cari fără nici o emoție sufletească și-au ținut ședințele lor în inima țării, n'au rezolvat nici decât numai chestii mărunte, ci din contră, au stabilit pe un an înainte tactica de luptă împotriva ungarilor. Iar mai la vale: „...acești oameni „pașnici” cu părul cărunt, cu privire blândă și cu mâni tremurătoare își dau toată silința pentru subminarea Ungariei”.

Au oare de gând să pună mâna și pe aceasta forță a noastră, ca sleindu-ne puterile și milioanele educative să ne extirpeze total?

Din grajdul lui Augeas. Nervozitatea între membrii partidului muncii e mare. După cum se afirmă există vre-o 80 de deputați, cari însuși au suportat cheltuielile alegerii lor și aceștia fără nici o considerație cer energie curățirea partidului de elementele, cari cu bani străini și-au cumpărat mandatele. Pornirea acestei funcțiuni în partidul muncii amenință partidul cu prăbușire și toți cei amenințați de a fi dați de gol, lucră din răspuțeri pentru evitarea catastrofei. Ca sabia lui *Damocles* atarnă deasupra capetelor celor cu musca pe căciulă, amenințarea lui *Lukács*, că îi va da fără nici o cruțare pe toți în publicitate în fața judecătoriei. Amenințarea aceasta și-a avut efectul, s'a ivit ideea, ca întreg partidul să se declare solidar cu primul ministru, față cu acuzațiile lui *Désy*. Dându-i satisfacție primului ministru din partea majorității

căci a intrat între colaboratorii „Convorbirilor literare”, unde a aflat mai mult decât o apreciere platonice. Dnii *Maioreșcu* și *Mehedinți* au stăruit să capete o bursă, cu care să plece la studii în Germania, unde avea să se ocupe cu filozofia, cu estetica și cu istoria literaturilor. În țară avea să capete la întoarcere o catedră la universitatea din București. Prima universitate din Germania, la care a urmat mai întâi, a fost cea din *Heidelberg*, unde a stat numai un semestru, căci de aici a plecat la *Berlin*, apoi la *Lipsca*.

La *Heidelberg* a cercetat cursurile lui *Wilh. Windelband*, renumit prof. de filozofia antică; în *Berlin* a fost elevul vestitului anglist *Alois Brandl*, alui *Erich Schmidt*, prof. de istoria literaturii germane și a lui *Alois Riehl*, filozof. În *Lipsca* s'a ocupat foarte mult cu limba engleză, cu istoria literaturii universale, cu filozofia și estetica. Tinea mult la profesorul *Foerster*, dar mai ales la *Volkelt*, prof. de filosofie și estetică. La *Volkelt*, care-l avea pe *Cerna* foarte drag, a luat drept teză de doctorat: „*Die philosophische Gedankendichtung*”, o teză caracteristică pentru *Cerna*. Primul referent al tezei a fost *Volkelt*, iar coreferent *Ed. Spranger*, pedagog și filosof, elev al marelui *Paulsen*. Teza

lui *Cerna* a făcut o excelentă impresie asupra lui *Volkelt*, care i-a admirat cunoștințele din literatura universală, zicându-i: „*Ich bin entzückt von ihrer Arbeit*”. (Sunt încântat de lucrarea d-tale). În 25 Februarie a. c. și-a luat doctoratul cu excelență.

Anul trecut volumul lui de poezii, primit așa de bine în lumea literară, a fost premiat, în urma raportului dlui *Duiliu Zamfirescu* de Academia Română cu 3000 franci din premiul „*Adamachi*”. *Cerna* a primit fericita știre într'o Duminică după amiază din luna lui *Mai* a anului trecut. Tocmai cetea împreună cu dl *Dr. Căndea* un capitol din teza, pe care am amintit-o.

O biografie asupra lui *Cerna* încă nu s'a publicat până acum. D-soarele *Volcinschi* din *Cernăuți*, eleve ale dlui *Pușcariu*, au primit însă dela *Cerna* date autentice pentru biografia ce-o pregăteau dlor și care-i destinată pentru „*Crestomația*” ce va apare în curând sub îngrijirea dlui *Pușcariu*. *Cerna*, curios poate să știe cine-s d-soarele din *Bucovina* cari voesc să-i scrie biografia, a plecat anume la dlor în *Boian* (*Bucovina*) ca să le dea informațiile dorite.

În timpul din urmă îmbla cu gândul să plece la *Italia*, unde avea să se întâlnească cu dl *S. Mehedinți*, care ia parte zilele aceste la congre-

sul geografic din *Roma*. Il muncea mult gândul în vremea din urmă să publice o antologie românească, pentru care voia să ceară concursul dlui *Vlahuță*, care ține foarte mult la *Cerna*. Ideea cu antologia i-a venit poate cetind „*Hausbuch deutscher Lieder*”, compus de poetul german *Ferdinand Avenarius*, care este — după părerea lui *Cerna* — cea mai bună antologie germană. Pentru antologia lui avea niște poezii admirabile de niște poeți obscuri, ca bună oară un oarecare *Corbea*, acum magistrat, pe cari îi descoperise prin niște reviste socialiste vechi. Dintre scriitorii români morți avea o profundă pasiune pentru *Eminescu*, iar dintre cei în viață îi iubea mai ales pe *Vlahuță* și *Delavrancea*, simpatiza însă și cu *Iosif* și *Goga* La dnii *Maioreșcu*, *Iorga* și *Mehedinți* privea cu multă admirație și recunoștință. Planul lui în timpul din urmă era să se puie în înțelegere cu dnii *Coșbuc*, *Vlahuță* și *Goran*, ca să reinvie vechiul „*Sămănător*” și să-l puie din nou sub conducerea dlui *Iorga*.

Poezii scrise și nepublicate nu avea multe, căci el le ținea aproape pe toate în cap și numai după multă cizelare le pune pe hârtie. Avea un admirabil ciclu de poezii asupra „*Vârfului cu dor*” și asupra munților *Sinaiei*. Poezia

parlamentului, satisfacție din partea judecătorei să fie făcută superflua și astfel procesul Désy să fie casat. Se plănuiește în acest scop banchete la cari întreg partidul muncii să-și manifeste demonstrativ solidaritatea cu primul ministru Lukács și tot aceste banchete, la cari vor lua parte toți membrii guvernului să se apianeze și divergențele dintre Lukács și Khuen. Un banchet se va ține în onoarea lui Tisza, iar al doilea îl va da nou înființatul partid local al muncii din cartierul al IX-lea din Budapesta.

Pe începutul lui Mai se pregătesc și partidele opoziționiste să țină o conferință comună în care se va debata actuala situație politică. Din partea partidului kossuthist se declară de invenții răutăcioase și se afirmă că conducerea partidului kossuthist n'are nici o cunoștință că candidații kossuthiști ar fi fost ajutați la alegeri cu bani din partea guvernului.

E foarte interesant de altcun, că contele Khuen e tot mai puțin animat între candidații la ministru președinte. Afară de Láng, Berzeviczy și Hazai, în cercul partidului justhst se dă ca sigur că urmașul lui Lukács va fi contele Béla Serényi.

Două luni închisoare și 300 coroane amendă!

Osânda „Românului”.

Sentința curții cu juri din Oradea-mare.

De o vreme încoace curtea cu juri din Oradea-mare e în plină activitate cu procesele intentate presei noastre, nu mai slăbește cu dragostea pe redactorii noștri responsabili. Eri, 9 Aprilie, a debătut procesul intentat fostului nostru redactor responsabil *Atanasiu Hălmăgean* pe urma unei notițe apărute în nrul 97 al „Românului” anul trecut (15 Maiu). Notița intitulată „Un tip al celei mai rușinoase slugărnicii” fusese provocată de un nenorocit articol din revista ungurească „Tanügyi Tanácskozó” (Convorbitorul școlar) datorit inconstienței dascăl român din Cățeâu Dáncs I. Gyula — cum își subscrisesse el numele — adevărat se cerea prin acest

„După un veac”, scrisă anul trecut cu ocazia serbărilor pentru Basarabia și publicată în „Convorbiri literare”, a făcut-o în două zile după o altă.

Cerna avea o inimă deosebit de nobilă. Dl Dr. Căndea ne povestește relativ la aceasta următoarea întâmplare: O văduvă din Iași, sârmană și cu mai mulți copii, ceruse printr'un ziar din regat sprijinul publicului. Cerna cetind acel apel, s'a înduioșat și a trimis acelei femei, pe care o chema Paulina, vre-o șese franci, primind o epistolă de mulțumire dela biata femeie.

Luni la 1 Aprilie, fiind rugat cu multă insistență de dl Dr. Căndea, s'au fotografiat amândoi. Cerna avea de gând să trimită o fotografie și mamei sale. Sărmana mamă!... Cât de zdrobită-i va fi inima la auzul tristei știri despre moartea prin străini a marelui ei fecior, după care jălește un meam întreg!

Și tocmai acum i-a cuprins sufletul și trupul acea „pace”, pe care a cântat-o în tinerete, acum când reînvie natura și se gătește cu podoabe pentru a fi cântată de poeți...

articol urcarea la săptămână a orelor de unguerește dela 13, fixate prin lege (legea școlară apponyiană art. XXVII, 1907), la 23, numai astfel fiind posibil un progres pedagogic în învățământul primar! Dascălul român (!) mai anunța că învățătorii români sătmăreni au luat inițiativa de a pretinde sporirea numărului orelor la 23, argumentând, că nu superioritățile noastre profesionale plătesc munca învățătorilor ci guvernul. În notița „Românului” se înfiera cu durere mentalitatea unui astfel de dascăl român și se constata o „generală stare de infecție a sufletului românesc de miază noapte.”

La dezbaterile de ieri a procesului dela Oradea-mare învățătorul Dáncs Gyula a spus că el a scris articolul silit de două împrejurări: îndura opresiuni din partea parohiei cu limba română și în urma șicanelor inspectorilor regești, — și a adăugat că dacă inspectorii doresc progres, orele de învățământ trebuie sporite dela 13 la 23 săptămânal. Procurorul care luase oficial parte la proces, fiind vorba de — limba ungurească, a pledat în favorul lui Dáncs laudându-i *simțul patriotic* și condiționând fericirea țării de învățarea limbii ungurești, n'a uitat deci să amintească banala frază ungurească cu „fericirea” cu care ne bat vecinii noștri timpanele de câteva decenii.

D. Dr. Aurel Lazar, apărătorul dlui At. Hălmăgean, în o vorbire mai lungă de o oră, a arătat motivul pentru ce d. Hălmăgean a lăsat să se scrie acea notiță: Dáncs Gyula scriind articolul din „Tanügyi Tanácskozó” și-a călcat jurământul ce l'a pus când a absolvat școalele românești că adevărat în viața lui va lucra numai la cultivarea limbii românești. Deci era o datorie a aviza prin notița din „Românul” pe învățătorul ce a călcat jurământul.

Au învis însă și de data asta prejudecățile patriotice ale făcătorilor de dreptate, și deci în un astfel de mediu cu o astfel de desinvoltură fanatică a sentimentelor „patriotice” n'a putut pătrunde raza adevărului cu toate silințele energice ale dlui avocat din Oradea, Dr. Aurel Lazar, de a face totuș loc razei.

Sentința convingerii de sentimente a curții cu jurați a fost: d. Atanasiu Hălmăgean pedepsit cu **2 luni încarcerare ordinară și 300 cor. amendă!**

Față de această sentință fostul nostru redactor responsabil a înaintat apel.

Sperăm că judecătorii mai înalte nu vor trece așa repede peste acest proces intentat de d. Dáncs I. Gyula, și vor ținea să zăbovească mai rațional asupra convingerilor apărătorului.

Și acum un ultim cuvânt pentru Dáncs I. Gyula: Din „simțul (!) patriotic” a scris articolul, a intentat procesul și stăruiește să-și făurească noi elemente de viață dascălească „patriotică?” Imboldit de glasul sângelui său face toate acestea? Până unde crede că tre-

bue să-și continue drumul aventuros, urmărit de jalea ori disprețul consingentilor săi?

Ne înabușim de durere cugetându-ne cât de adânc au trebuit să pătrundă în sufletul românesc ravagiile legii apponyiane de și-au putut crea un tip așa de pervers!...

Infrățirea albano-română.

— Dela congresul albanez din Trieste. —

(Stârșit.)

După multe alte propuneri, cari au stârnit un entuziasm indescriptibil și în deosebi după propunerea fruntașului albanez *Tănase Cantilli* care prevede în scurtă vreme un drum direct plecând de pe malurile Dunării românești până în creștetul munților Albaniei și Epirului, se face rezumatul tuturor cuvântărilor de către dl *Falk Bey Konitza*, președintele congresului, care propune următoarele: „Ca unul dintre delegații albanezilor din Boston care a fost la Londra, unde ni-am întâlnit cu reprezentanții oficiali ai guvernului provizoriu din Valona și anume, cu *Mehmet Bey Konitza*, fratele meu, cu *Filip Noga* și *Dinu Bey*, cari m'au pus în curent cu toate lucrările lor privitoare la interesele Albaniei; cunoscut sunt în măsură a vă face că, chiar din memoriul prezentat conferinței dela Londra, reiese dintr'un pasagiu special cumcă Românii din Albania fiind singurii prieteni cari ne-au mai rămas *trebuie* să-i îmbrățișăm cu căldură, arătându-le toată dragostea frățească” Această dragoste eu o înțeleg ca să le *recunoaștem deplină autonomie pentru școală și biserică, să-și aibă șeful lor religios* — prezicându-i protosincelui *Foțiu Balamace* că va fi unul dintre mitropolitii ortodoxi — precum a-și putea merge și mai departe cu promisiunea recunoscându-le chiar un *canton autonom național*, în caz de se va ceda Albaniei porțiunea coastelor din Pind, dela Metzova până la Clisura, unde elementul românesc se găsește în masse mai compacte. (*Vii aclamări și aplauze frenetice*). Privitor la dragostea pe care ne-a arătat-o dl *Take Ionescu*, ministrul de interne al României în tot timpul cât a stat la Londra, unde a *sprijinit din răpuzeri și cauza noastră*, n'avem cuvinte să-i mulțumim și este foarte demn din partea congresiștilor că s'a propus de a i se trimite o telegramă de omagii.

Cum însă comitetul a luat o hotărâre de a se trimite telegrame oficiale de mulțumire, numai la *Viena* și la *Roma*, pe lângă motiunea congresului, care se va trimite telegrafic tuturor puterilor, cred că ar fi de prisos de a li-se trimite și filoalbanezilor, după cum s'a propus ulterior, într'un cât aceștia sunt foarte mulți și este posibil să devie vre-unul susceptibil dacă îl vom uita. Mă unesc însă la propunerea făcută de către părintele *Fan Noll* ca să trimitem o telegramă de omagii M. S. regelui *Carol* al României prin șeful guvernului și anume s'o adresăm dlui prim-ministru *Titu Maiorescu*, atât pentru șeful statului cât și pentru întregul guvern”. (Tunete de aplauze izbucnesc în sală și urale nesfârșite se aud strigându-se: *Trăiască regele Carol! Trăiască guvernul român! Trăiască toată suflarea românească!*)

După suspendarea ședinței se redactează următoarea telegramă, a cărei cuprins se aduce la cunoștința congresiștilor:

1-a. *Excelenței Sale dlui ministru al afacerilor străine, București.* — Congresul albanez a votat în ultima sa ședință, în aclamațiuni unanime, de a trimite prin Excelența Voastră cele mai afectuoase expresiuni ale Albanezilor atât pentru România cât și pentru Augustul ei Suveran.

Președinte al congresului
Falk Bey Konitza

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ
DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA JOSEFIN
strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

: CALITATEA CEA MAI BUNĂ. :

Preturi ieftine. Preturi ieftine.

Textul se primește cu vii aclamațiuni și aplauze frenetice. Înainte de a se redacta telegramele pentru *Liga Culturală*, pentru *Soc. de Cultură Macedo-română* și moțiunea congresului, președintele acordă cuvântul dlui *Ep. Balamace*, membru în comitetul organizator al congresului.

Discursul dlui Epaminonda Balamace,

(membru în comit. organizator al congresului, reprezentant al unui grup de peste 50 Aromâni și Albanezi, alături la Brindisi (Italia), cari au trimis procură de autorizație direct congresului, precum și în calitate de delegat al comunităților românești din sangiacul Coritza (Albania), în care regiune s'a ales în două rânduri, unicul deputat român în fostul parlament otoman, dl dr. Filip Mișa.)

Frați Albanezi, strănii oaspeți!

Nu vreau să abuzez de răbdarea dvoastră, spre a vă întreține cu cele ce s'ar conveni să vorbesc în calitate de membru în comitetul organizator al acestui congres național, atât de impunător, fie ca reprezentant al grupului albano-român din Brindisi, care așteaptă minut cu minut trâmbița de alarmă spre a se asvârli în foc, cu riscul de a-și da cu toții viața pentru libertatea și mărirea Albaniei independente.

Ar trebui să se știe însă de către toți congresiștii, că înainte de toate sunt reprezentantul elementului românesc din Albania, deci vă vorbeste aci strănepotul lui *Coll Balamaci* ale cărui acte de eroism se pomenește și astăzi chiar prin cântecele din *Liabăria*, *Frasari* și *Imprejuri*; ca unul care a jucat un rol preponderent în timpul lui *All Pașa Tepelin*, antemeritorul nostru luptător pentru independența Albaniei.

În această calitate deci, nu le pot permite străinilor pe cari i-am invitat aci ca oaspeți, spre a se amesteca în treburile noastre calificând delegația românească, de *Jabanyi* — străini. (Făcând aluzie la baron Nopcea. — N. Cor.) — pe când este știut că în Albania Mare astfel precum o întredem noi trăiesc sutimi de mii de Români.

Fratele nostru *Pandele Vangheli* într-o cuvântare patriotică, ținută atât în limba română, cât și în cea albaneză, a făcut cunoscut congresului importanța ce o reprezintă fiecare delegat român, care participă la desbateri; astfel despre păr. protosinghel *Fotie Balamace* v'a spus cumcă deseori deserveste cele necesare cuvântului în limba albaneză, atât în biserică cedată de către Sf. sinod al României, cât și pe la familiile coloniei albaneze din București, deasemenea tot de dânsul s'a sfârșit și steagul național al independenței, care a fost adus de tineretul ce însoțise pe bătrânul *Ismail Chemal Bey* la Valona.

Despre drul *A. Shunda* s'a spus cumcă este vicepreședintele Ligii ortodoxe albaneze și directorul proprietar al revistei „*Viața Albano-Română*”, în care calitate a adus serviciul real cauzel albaneze, mai ales în chestia dobândirii dreptului de a se recunoaște limba albaneză de către biserică antocefală română ca limbă liturgică, ceea ce refuzase și chiar se afurisise de patriarhul ecumenic.

Despre dl *D. Shadima*, fost profesor la școala română din Berat, deasemenea v'a spus șeful delegației albaneze din București, că a secundat pe drul *Shunda* și pe toți membrii Ligii ortodoxe albaneze atât pentru căpătarea drepturilor cât și pentru afirmarea lor ca națiune distinctă în peninsula balcanică.

Cât despre dl *V. Diamandi*, directorul școlii comerciale române din Ianina, n'ar trebui să vă îndoiți, că este unul dintre cei mai înfocați filo-albanezi, fapt care reiese din documentantul său discurs referitor la înfrățirea albano-română.

Privitor la dl dr. *Patajo*, care v'a făcut cunoscut cumcă reprezintă elementul românesc stabilit în America, împreună cu al doilea delegat *D. Clufecu*, care urmează să sosească mâine, n'am nimic de adăugat la frumoasele cuvinte, pe cari li-a rostit atât dl președinte *Faik Bey Konitza*, cât și S. Sa părintele *Fan-Noll*, (cari l'au cunoscut în

deajuns) despre activitatea desfășurată la Boston, America, în mijlocul coloniei albano-română.

V'am pomenit aceste anume și citez recomandările compatriotului nostru *Pandele Vangheli*, ca să nu rămână nici o umbră de bănuială asupra sincerității cu care și-au spus cuvântul delegații români, chiar în privința acelor puncte cari au stârnit oarecari șovăieli, din fericire prea puține, provocate în adins de către dușmanii unei înțelegeri trainice albano-române. Astfel s'a observat că la redactarea telegramelor pentru omagii trimise la Roma și Viena au fost discuții contradictorii din partea baronului *Nopcea* — român maghiarizat — *Dervich Hima din Ohrida* și *Iani Mihail Lehova* avocat în Constanța, argumentând, cumcă congresul fiind pur albanez, nu era nevoie să se pomenească și de elementul românesc aflător la congres. Deasemenea tot *Dervich Hima* a interpretat greșit cuvântarea delegatului *Soc. de Cultură macedo-română*, a lui *D. Shadima*, care a spus cu drept cuvânt, că nu veți putea face dv. *Albanezii o Albanie atât de mare precum o pretindem noi Românii, dacă nu veți ține seamă și de aspirațiile tuturor Românilor din Macedonia, Epir și din Vilaetul Salonic, în afară de propunerile făcute de către Românii din Albania propriu zisă, cari vor fi nevoiți să se mulțumească chiar cu minimul de concesiuni ce le veți acorda*. Primul incident a fost aplanat prin frumoasele cuvinte rostite de factorii principali ai congresului în favoarea elementului românesc și în special de către *Fazil Pașa Toptani*, părintele *Fan-Noll*, *Filip Craia*, *Pandele Vangheli*, *Dan Piter Tusha*, *Paul Gierghi*, *Luigi Iakova* etc., fapt care a determinat pe președintele nostru ca să ne țină o frumoasă cuvântare privitoare la elementul românesc din Albania și împrejurimi, determinând totde-odată pe membrii consiliului ca să aprobe un pasagiu în telegramele sus amintite, cumcă și *Românii prezenți la congres se asociază la omagiile trimise Ex. Sale cont. Berchtold la Viena și marchizului San Giullano la Roma*.

Al doilea incident însă are mai mare însemnătate, întrucât delegații *soc. de cultură macedo-română* din București, au cerut un vot congresului, spre a se pronunța în principiu, dacă li-se vor acorda și autonomia națională comunelor românești din Albania, dând de pildă felul cum se administrează Triestul, unde limba oficială este cea italiană — după majoritatea populației — deși este un port pendent de Austria.

Asupra acestui punct îmi veți da voie să-mi spun și eu cuvântul. Aci nu este vorba de comunele românești din Albania propriu zisă, unde tot Românul cunoaște limba albaneză și va primi implicit ceea ce va hotărî guvernul de azi sau de mâine. Ar trebui să se știe însă, că sunt multe comune românești unde nu se vorbește de fel limba albaneză și acolo trebuie introdusă autonomia comunală cu toate libertățile culturii în biserică și în școli.

Termin deci, domnilor congresiști, și rog biroul să ia act de declarațiile următoare: 1. *Privitor la primul punct de program sunt și eu pentru o Albanie pe cât posibil de mare, cuprinzând toate teritoriile locuite de Albanezi și de Români*. 2. *Tredând peste micile incidente provocate de câteva persoane mediocre, cari n'au nici greutatea dar nici autoritatea cuvenită, sunt satisfăcut de frumoasele cuvântări ținute privitor la înfrățirea albano-română, de unde deduc că congresul este de acord cu delegația oficială dela Londra, care reprezintă guvernul provizoriu din Valona și în această calitate a prezentat cunoscutul memoriu conținând ambasadurilor, introducând un pasagiu foarte măgulitor privitor la elementul românesc din Albania*. 3. *Privitor la protestarea pentru ridicarea blocusului și încetarea războiului, suntem în de-comun acord, întrucât și conaționalii noștri suleră toate calamitățile acestui război nenorocit, care trebuia evitat cu desăvârșire în Albania, odată ce guvernul provizoriu dela Valona s'a declarat neutru, cerând totodată și delimitarea granițelor*.

Al 4-lea punct privitor la felul de a se guverna și modul cum se va administra în Albania independentă, mă mulțumesc declarația dlui preșe-

dinte cumcă vom avea un prinț european. Dar privitor la propunerea dlui *Dervich Hima* de a stabili încă de pe acum oarecari legături cu Bulgaria, cu care stat se va delimita Albania, sunt de părere ca să păstrăm o rezervă absolută până se va limpezi atmosfera prea încărcată, căci cu toții recunoaștem că în raport cu ceilalți dușmani, Bulgaria a fost mai binevoitoare atât față de elementul albanez cât și de cel aromânesc; nu se știe însă ce ne va aduce ziua de mâine”.

Cu aceste zise strig din toată inima: *Trăiască Albania independentă pe cât posibil de mare și înfloritoare*. (Aplauze și aprobări unanime se aud în sală, iar parte dintre fruntașii congresiștilor felicită pe dl Balamace, probabil pentru adevărurile crude spuse în fața dușmanilor alianței albano-române).

După această ultimă cuvântare, dl președinte dă citire telegramelor trimise atât *Ligii culturale a tuturor Românilor*, precum și *Societății de cultură macedo-română*, drept răspuns la telegrama de mai sus semnată de către dl dr. *A. Leonie* și *Virgil Arion*. Congresul aplaudă frenetic și ascultă în picioare conținutul motiunii care s'a trimis tuturor puterilor.

Rezumatul motiunii este următorul:

„Albanezii reuniți la congresul din Triest, unde au fost reprezentate toate regiunile și toate elementele din patria lor, precum și Aromânii, cari sunt strănii legați de noi atât prin interese comune cât și prin suferințele ce le-am îndurat la oală, au onoarea să aducă respectuos la cunoștința cabinetului tuturor marilor puteri, următoarea ordine de zi:

Recunoscând cu grațitudine deciziunea marilor puteri de a crea o Albanie independentă, rugăm respectuos a se face pașii necesari spre a lua sfârșit opera începută. Interese vitale reclamă ca să înceteze războiul ridicându-se blocusul de pe coastele patriei noastre în timpul cel mai scurt posibil; dacă nu se va putea în toate teritoriile locuite de Albanezi, cel puțin în părțile acelea, unde marile puteri au găsit de cuviință să fixeze hotarele provizorii, pentru noul stat albanez, spre a se putea menține atât politicește cât și economicește etc.”

M. D.

Situația internațională.

Pacea nu este asigurată?

Diferendul româno-bulgar.

Discursul rostit de cancelarul Germaniei în Reichstag este foarte semnificativ. De sigur că trebuie să atribuim în parte limbajul cancelarului faptului, că avea nevoie de aprobare pentru noile cheltuieli militare, dar totuși limbajul față de Rusia și de Franța și îngrijirea manifestată față de preponderența pe care o vor Slavii din Balcani, nu poate să fie trecut cu ușurință cu vederea. Este cert, că situația departe de a fi limpezită prezintă încă multe puncte primejdioase.

Afirmarea categorică a cancelarului, că Germania va sprijini Austro-Ungaria dincolo de acțiunea diplomatică nu este făcută pentru ca s'o audă Austro-Ungaria. Această declarație însemnează, că puterile din tripla-înțelegere trebuie să știe că în fața Muntenegrului se găsește tripla-alianță, nu Austro-Ungaria izolată.

Și Muntenegrul rezistă cu o îndrăzneală ce ar fi o adevărată nebunie, dacă el s'ar găsi singur și nu ar fi împins de-o putere mare la rezistență.

MARGIT-VIORA { CRÈME. POUDRE. SĂPUN.
N' stricăciosă, depărtează de pe față pistruii și totfelul de necurățenie. Prețul 1.60 cor.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNÓ** farmacia la „Sfta. Treime”, Timișoara-Iosefin str. Bem 7.

In contra tăciunelui de grâu.

Cel mai bun mijloc odoasă
40 fl., care ajunge la
100 kigr. grâu. (Br 359)

Praf pentru porci care promovează îngrășarea.
1 cutie . . . 70 fl.
1/2 Kigr. . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . 2 „ 50 „

Până în acest moment Scutari rămâne punctul primejdios pentru pacea Europei.

Tot așa de grave sunt și știrile ce ne vin despre raporturile dintre aliații balcanici. Pare sigur, că războiul pentru Salonic este inevitabil între Greci și Bulgari, și tot așa de inevitabil se arată războiul între Bulgari și Sârbi pentru Monastir.

Aceste războaie ar fi distrugătoare pentru micile state balcanice și le-ar împiedeca să joace, ca state slave rolul ce li se atribuie în marea luptă dintre slavism și germanism. Apoi dintre toate statele aliate Bulgaria a suferit mai mult în războiul cu Turcia și dacă armata ei nu ar fi sporită de 120.000 voluntari ruși, de sigur că Bulgaria de mult n'ar fi putut să continue războiul.

Cum ar putea ea să ducă lupta cu Grecia și Serbia, luptă în care va fi, de sigur, lipsită de ajutorul voluntarilor ruși?

În privința diferendului româno-bulgar nu se știe nimic pozitiv. Știri oficiale nu au venit să confirme că la Petersburg s'a dat României granița ce ea a cerut și mai puțin condițiile în cari i s'a dat. Și în această chestie se pare că soluția definitivă nu se va cunoaște decât după încheierea păcii și atunci când se vor regula și toate celelalte puncte în discuție.

Pentru moment este pozitiv că în Macedonia se petrec lucruri teribile, că frații Aromâni suferă îngrozitor și că Bulgarii au grămadit armate înspre granița română.

Ce pretind Bulgarii în schimbul Silistreii?

Viena, 10 Aprilie. — În cercurile diplomatice de aici se comentează în diferite chipuri rezultatul conferinței ambasadurilor din Petersburg.

După cea mai acreditată versiune, rezultatul acesta nu are nimic hotărâtor în sine. Nu e numai chestiunea că Bulgaria e liberă să admită sau nu deciziunea de la Petersburg, dar mai e faptul că ea este subordonată unei alte chestiuni foarte dificile. Puterile ar fi decis să se acorde României orașul Silistra, aceasta însă în mod condiționat. Nu e vorba numai de unele condițiuni impuse României: răscumpărarea diferitelor edificii publice și despăgubirea locuitorilor cari și-ar abandona locuințele și pământurile, nevoind să treacă sub dominațiunea română — mai e vorba și de Salonic. Bulgarii pretind că în schimb să li se dea lor Salonicul, asupra căruia ar avea mai multe drepturi decât Grecii.

Isi pot lua puterile răspunderea unei atari promisiuni? Iată de ce deciziunea de la Petersburg nu trebuie dată în vileag decât după terminarea tratatelor de pace.

După cât se afirmă, puterile vor încerca să exercite asupra Greciei o presiune când va veni în discuție chestia insulelor.

Un articol al ziarului „Pester Lloyd”.

Budapesta, 10 Aprilie. — „Pester Lloyd” publică un articol din București și intitulat „România și Bulgaria” în care spune:

„Nu mai e nici o îndoială, că diferendul româno-bulgar va fi cât mai curând rezolvit în mod favorabil. România va primi totuși Silistra din care făcuse nu numai o chestiune de interes al țării, ci și una de demnitate națională. În locul Silistreii Bulgaria va fi astfel compensată că după rezolvirea acestei chestiuni nu vor mai exista nici învinși nici învingători și pe viitor amândouă țările vor putea trăi în pace și prietenie, căci după Silistra nu mai

există nimic ce ar putea sta în calea unei sincere apropieri între Bulgaria și România.

Nimeni nu ar saluta această eventuală nouă situație cu mai multă bucurie ca Austro-Ungaria, căreia îi revine în primul rând meritul rezolvirii favorabile a acestui conflict.

Ca să obții la Petersburg majoritatea delegațiilor pentru cedarea Silistreii, a fost o operă destul de dificilă mai ales că trebuiau ținute în seamă și interesele bulgare. Tot Austro-Ungaria a intervenit și aici și, după cât se pare, cu destul efect”.

România va primi Silistra.

Petersburg, 10 Aprilie. — În ședința de ieri reuniunea ambasadurilor de aici a rezolvit chestiunile de controversă româno-bulgară. România va primi Silistra iar în schimb Bulgaria va fi recompensată prin aceea, că granița ostică dintre Enos-Midia va fi modificată după dorința Bulgariei, afară de aceasta și la vest va primi concesii teritoriale.

Consiliu de miniștri la București.

București, 10 Aprilie. — La ministrul de interne se va ține azi un consiliu de miniștri. Consiliul se va ocupa, probabil, de situațiunea externă. În acest consiliu se va decide prelungirea sesiunii parlamentare până la 8 Aprilie v. Pot adăoga, că știrea dată de unele ziare că se va face o sesiune de Mai, este prematură. Guvernul până acum cel puțin nu vede necesitatea unei sesiuni extraordinare.

Crearea de nouă unități în armata română.

București, 10 Aprilie. — Prin noul budget al ministerului de război se crează următoarele unități:

Un batalion de vânători, destinat diviziei a 10 infanterie.

Cinci noi baterii de obuziere de campanie tip. 105 cm., câte una pentru fiecare corp de armată.

Un regiment de artilerie călărească, patruzeci noi batalioane de rezervă.

Trei baterii de obuziere grele, tip. 150 cm., care la anul viitor vor fi transformate în regimente.

Trei baterii de artilerie de munte.

Un batalion de specialiști.

O companie nouă de pontonieri, — iar efectivul școalelor militare va fi mărit cu 201 elevi, — așa că pe viitor vom avea 386 de ofițeri în plus.

Cine a cucerit Adrianopolul?

București, 10 Aprilie. — Opinia publică românească e foarte nemulțumită față de zările franceze, cari afirmă că România n'are nici un drept la Silistra, deoarece în războiul, care e pe sfârșite, nu s'a vărsat nici o picătură de sânge românesc. Deși pentru o ocupațiune, aceasta n'ar fi hotărâtor, zările oficiale din România desmint afirmația zărilor franceze și spun că, dimpotrivă chiar pentru statele balcanice a curs sângele românesc sîroaie în actualul război balcanic. Mai cu seamă ziarul bucureștean „La Romanie” desminte categoric afirmațiile zărilor franceze.

„Așa numita divizie dela Dunăre a Bulgarilor” — scrie numitul ziar — care a eluat biruinți hotărâtoare și a suferit foarte mari pierderi, număra 10,000 de Români în rândurile ei. Asaltul care a fost decizător pentru căderea Kirkkilisei, l'a dat un regiment românesc (accest regiment e de sigur, regimentul bulgar nr. 3 din Vidin, care e atât de românesc, încât celelalte trupe bulgare „în întunecimea nopții orientându-se numai după glasul soldaților, au împușcat asupra lui”) „Și cine a cucerit Adrianopolul, dacă nu iarăși Românii? Cele două divizii sârbești din Timoc număra în rândurile lor 25.000 români. Și chiar acești români din divizia Timocului sunt aceia, cari au cucerit

de fapt Adrianopolul. Aceasta a recunoscut-o și Sukri pașa, comandantul Adrianopolului, care a declarat unui corespondent al unui ziar din străinătate, că a fost foarte uimii, când la capitularea Adrianopolului s'a găsit în fața unor trupe, cari nu vorbeau în limba slavă, ci românește”.

Congresul albanez la Roma.

Roma, 10 Aprilie. — Ziarul „Tribuna” asigurând, că congresul albanez fixat la Roma la 21 Aprilie nu era autorizat de cătră Kemal, acesta a declarat notabililor albanezi, cari au comunicat aceasta în urmă „Tribunei”, că nici el și nimeni din suita lui nu au dat cea informațiune și au confirmat din contră că și-au dat adesiunea și consimțământul pentru congres.

Dificultățile împărțirii Macedoniei.

Petersburg, 10 Aprilie. — Șeful cadetilor Miljukow într'un discurs pronunțat asupra crizei turcești și asupra uniunii balcanice, a declarat că una din dificultățile actuale principale constă în împărțirea Macedoniei. Chestiunea orientală nu ar fi deci regulată după încheierea păcii, noi complicațiuni fiind iminente pentru Turcia în Asia.

Terminând Miljukow a spus că interpretarea situațiunii actuale de cătră diplomația rusă corespunde cu interesele Rusiei.

Amenințarea Austro-Ungariei.

Frankfurt, 10 Aprilie. — Lui „Frankfurter Zeitung” i se comunică din Belgrad: Hartwig, ministrul Rusiei la Belgrad a sfătuit guvernul sârbesc să nu mai trimeată noi trupe în Albania, deoarece în caz contrar monarhia austro-ungară e hotărâtă să intre în sandjacul Novi-Bazar.

Regele Nichita amenință cu abdicarea.

Londra, 10 Aprilie. — Din Cetinje se anunță: Regele Nichita a adus la cunoștința puterilor, că în cazul când armata munteanegreană va fi cucerit Scutari iar marile puteri vor forța pe regele să evacueze orașul, regele e hotărât să abdice și a lăsat să se înțeleagă, că Muntelegrul se va uni cu Serbia, formând un singur stat.

O nouă alianță balcanică?

Constantinopol, 10 Aprilie. — „Le Jeune Turc” anunță din Sofia, din sursă bine informată, că regii țărilor balcanice aliate au intenția să țină o reuniune la Sofia, sub președinția regelui Ferdinand. Această reuniune va fi consacrată exclusiv studiării unui tratat de alianță balcanică mai detaliat și mai important decât înțelegerea din campania actuală. Se va încheia o alianță defensivă și ofensivă și o uniune vamală. Principiile acestei alianțe, stabilite de reuniunea regilor, vor fi în urmă studiate și dezvoltate de cătră niște comisii interbalcanice. Regele Ferdinand, care cel dintâi a inspirat această idee, ar fi declarat lui Ghesoff, că dorește ca peninsula balcanică să devie a șaptea putere.

Presă engleză și eventuala cădere a Scutarilor.

Londra, 10 Aprilie. — „Westminster Gazette” scrie: În caz când ar cădea Scutari, puterile vor păstra, e de neîgăduit, calmul și vor lăsa timp tuturor părților să reflecteze în liniște. Rezultatul concertului puterilor nu va fi neputincios, chiar dacă regele Nichita va avea câțva timp Scutari, el nu va fi gonit de vre-o expedițiune militară, — se va continua însă presiunea asupra porturilor și se va opri regiunile cari altfel ar trebui să se împartă între Serbia și Muntelegru până ce vom cunoaște intențiile depline ale alianței balcanice.

On parle français.

Tablouri de copii, combinațiuni de grupuri, specialități excelente. Mariri de fotografii, picturi cu oleu și aquarele după orice tablou ve. hii.

Gárdi Imre

fotografal curții și al camerei

Cluj—Kolozsvar, str. Wesselényi Miklós nr. 3.

Telefon: 545.

Ga 883-80

Distins din partea M.

Sale ces. reg. ap. cu un

ac de cravată bătut cu

brilante.

Măsuri energice contra Munte-negrului și a Serbiei.

Viena, 10 Aprilie. — (Dela coresp. nostru special.) Nemulțumirea provocată în cercurile guvernelor marilor puteri de nesupunerea Muntenegrului și Serbiei, crește din zi în zi și mai cu seamă felul brusc și vătămător, cum s'a răspuns la somația viceamiralului englez *Burney*, comandantul escadrei internaționale din fața portului Antivari, a mărit foarte mult această nemulțumire. *Correspondentul dvoastră este informat din partea unui distins personaj diplomatic, că în Londra se stăruie pentru luarea celor mai energice măsuri posibile pentru a frânge încapăținarea regelui Nichita și a aliaților lui, a Sârbilor. Se știe doar foarte bine din trecut, că Anglia nici decum nu cunoaște gluma când e vorba de prestigiul ei politic, ci în astfel de cazuri ea imediat face întrebuintare de puterea armată. Prin răspunsul regelui Nichita dat viceamiralului englez, el a adus o gravă ofensă Albionului mândru. Din această cauză însuși Albionul este acel factor care vrea să pună odată capăt discuției asupra Scutarilor. Și Anglia nu face nici un secret din această atitudine a sa. La Salonic se imbarcaseră noui trupe sârbești pe 18 vapoare grecești cu destinația de a pleca în ajutorul muntegrinilor la Scutari, dar ele au fost iarăși debarcate. Și aceasta a urmat la un semn al Angliei, care a dat să se înțeleagă, că își va exprima nemulțumirea provocată de neascultarea somărei viceamiralului, dând ordin să se bombardeze toate vapoarele cu trupe. Dar Anglia mai pledează și pentru aceea ca Austro-Ungaria să fie autorizată ca cu bateriile ei dela Semlin și cu monitoarele de pe Dunăre, să bombardeze Belgradul, ca pedeansă pentru nesupunerea Serbiei dorinței marilor puteri.*

Pacea turco-balcanică.

Sofia, 10 Aprilie. — Aproape toate chestiile între Bulgaria și Turcia au fost tranșate, rămânând numai chiar tranșarea unor chestii cu aliații. Bulgarii consideră războiul ca terminat. **O înțelegere definitivă în chestia Silistrei e aproape sigură.** Aceasta se va întâmpla deodată cu semnarea protocolului de pace și cu sistarea operațiunilor militare.

Bombardarea flotei grecești.

Atena, 10 Aprilie. — Un distrugător grec a bombardat lângă Smyrna lagărele militare dela Clazomenos, nu și orașul. Opt soldați turci au fost uciși iar 120 răniți.

Un comunicat al ministerului marinei spune că vasul *Keravnos* a primit ordinul de a încruși pe coastele asiatice.

Turcii, după o informațiune, au concentrat trupe în golful Smyrna pentru a le debarca la Chios.

Deschiderea primului parlament chinez.

Peking, 10 Aprilie. — Primul parlament chinez a fost deschis Marți la Peking în prezența a 500 de reprezentanți și 177 senatori, cari au ținut ședință comună solemnă în sala reprezentanților. Mesagiul președintelui *Juan Sikkai* nu a fost citit la public deoarece prezidenția sa este numai provizorie.

Institut de curățire chimică și vopsitoare de haine pentru feme și bărbați. Curățire de pene de struț și boari.

Glosse.

Războiul.

Nu s'a stins încă focul din Balcani. Nu s'a stins încă focul grozav pe urmele căruia merg greoi câinii sături, pe urmele căruia aleargă mai înspăimântătoare decât ciurma: Mizeria. A venit primăvara și pământul e roșu de sânge.

Nu s'a stins încă focul în Balcani, focul războiului început în numele crucei. În numele crucei? Ce ironie! Și vai! oamenilor le plac ironiile. Bestialitatea, jaful, violările în numele crucei? Halal de tine civilizație!

Așa e azi în Balcani, așa va fi mâine în alte părți și așa va fi întotdeauna, până când politica ticăloasă și lacomă se va sătura. Și nu se va sătura niciodată, niciodată...

Cine vrea să viseze, poate visa în dragă voie. Visurile lui vor rămânea de bună seamă himere dureroase, utopii amare.

Zadarnic vin proteste din condee celebre. Zadarnic. Și au venit multe și îngrozitoare proteste. Franța a fost cea mai generoasă, ca întotdeauna. *Pierre Loti*, *Claude Farrère* și pictorul *Georges Scott* au vorbit tare și sinistru, dar urechile statelor sunt astupate de interese. Vesnic adâncea filosofie din „Impărat și proletar” a lui *Eminescu*.

Poetul P. Cerna.

Scriu aceste rânduri sub impresia vestei despre moartea tânărului poet. Nu l-am văzut nici când, nici în vr'un portret măcar, dar figura lui blândă îmi apare în gând acum și par'că l-aș fi cunoscut aievea. Indrăgostitul de viață, optimistul dureros s'a stins înainte de vreme, fără a-și fi putut lăsa toate comorile sufletești în comorile neamului. Muncitor, cinstit, „corb alb” în lumea reclamei de azi, el n'a făcut comerț cu arta sa, el n'a vânat gloriile de o zi, cum fac infriguțații piraiți ai literaturii românești din ultimul timp. Plecând înainte cu câțiva ani la universitățile germane, a scris rar, a scris când trebuia să scrie.

Și tot ce-a scris el, va rămânea între lucrurile bune ale tinereții noastre literaturi.

A murit în floarea vârstei departe între străini, precum străin a trăit în țara lui dragă.

Vor scrie alții despre el și-i vor cântări poezia adâncea, ei eu închinându-i noaptea așa de veghe, scriu aceste rânduri pentru omul-model ce și-a făcut un cult din artă și încheiu cu rândurile ultime dintr'o poezie a lui:

„Și ce-i să cazi, când viața n'o pierdem înzadar.
Când trupurile noastre sunt pietre de altar
Când fiecare știm
Că făurim o lume ce-o vor primi în dar
Acei ce nu sunt încă și totuși îi iubim...”

Poezia nouă.

Naufragații noștri, cari au încercat în toate genurile de poezie și-au găsit sanatoriu comod în filantropia așa zisei poezii simboliste. Dela *Ovid Densusșeanu* până la tinerul *Emil Isac* se ocerotesc sub același acoperiș mângându-se unii pe alții cu aceiași lauri postumi. Declamații nesimțite, aduse din sfere incontrolabile, din sfere ce soare verde și cu lună violetă, iată ce ce bat ei toba mare la răspântii. Arta lor — spun ei — e arta viitorului, artă rafinată, aristocratică în care n'au ce căuta țărani murdari, căci vezi Doamne, s'ar supăra cocotele, cele mai nobile subiecte ale lor.

Di *Bogdan-Duică* îmi pare că le-a dat prea multe concesii în cele două foiletoane publicate în acest zar. Dar e ceva ridicol la mijloc.

Pe lângă stupida autoreclană, nu le mai încep în gură numele marilor simbolști străini, cu cari ei n'au nimic comun, decât doar numirea de „simbolist”.

Ce are a face de exemplu un *Emil Verhaeren* ori *Francisc Jammes* cu simbolștii români? *Verhaeren* care pe lângă multe altele are îndrăzneala în secolul al XX-lea să cânte și pe bietii țărani, ce caută el pe paginile revistei „Viața Nouă”? Ce caută în gurile lor numele blândului *Francisc Jammes*, care cu bunătate de *Christ* cântă lumea celor de jos și lumea sârmanelor animale?

Ce au a face acești mari poeți cu o palavră ca *Emil Isac*, *Hidalgo* și ceilalți? Ce?

Nu cu numele marilor simbolști străini vă îndreptățiți arta d-lor simbolști, ci cu opere cinstite și dacă pot fi — cu plăcere — cât de nouă!!

Lara.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Aprilie 1913.

Un pas al arhiercelor noștri. Cetim în numărul de azi al „Telegrafului Român”: Escelența Sa, Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, a sosit Sâmbătă dimineața la reședință, venind din Budapesta, unde a presidat ședințele reprezentanței fundației *Gozsdu*. În ședințele reprezentanței, la cari, pe lângă membrii mireni, au participat și Preasfinții *Lor*, Episcopii *Ioan al Aradului* și *Miron al Caransebeșului*, au fost rezolvate chestiunile curente administrative și a fost ales membru nou al reprezentanței, în locul decedatului *Dr. Iosif Gall*. Ilustritatea Sa domnul *Anton Mocsonyi* de *Foeni*. În zilele petrecute în Budapesta, Escelența Sa mitropolitul nostru *Ioan* a făcut vizită noului domn ministru de culte și instrucțiune publică, *Iankovich Béla*, însoțit de *P. S. Sa*, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*. A fost primit în mod afabil, și domnul ministru a ascultat cu mult interes expunerile *I. P. S. Sale*, în chestii bisericesti și școlare, promițând studierea lor. *P. S. Sa*, Episcopul *Ioan I. Papp* al *Aradului* nu a făcut parte din suita Escelenței Sale, a Mitropolitului *Ioan*, pentru că *P. S. Sa* făcuse mai înainte vizită noului ministru de culte. Escelența Sa, Mitropolitul *Ioan Meșianu*, a făcut apoi vizită și domnului ministru-president *Lukács*, însoțit de ambii domni episcopi sufragani *Ioan* și *Miron*. Vizita a durat mai mult de o oră și Escelența Sa, Mitropolitul nostru *Ioan*, a atins și în fața domnului ministru-president chestiile mai însemnate bisericesti și școlare ale bisericii noastre ortodoxe, prezentând cu acest prilej d-lui prim-ministru și un memoriu, în care bărbații conducători a bisericii ortodoxe române fac cunoscută situația poporului român în general, dar în deosebi gravaminele acelea, cari fac imposibil progresul cultural al poporului român. Astfel se relevează dispozițiile păgubitoare ale legii pentru învățământul popular, referitoare la *Instrucțiunea religioasă și la limba de propunere*, cum și alte măsuri de-ale autorităților, cari nu folosesc cauzei maghiare, dar cu atât mai stricăcioase sunt pentru învățământul popular. Prelații noștri au ilustrat cu exemple expunerile lor. *D. Lukács* a ascultat cu mare atenție pe prelați și a declarat, că guvernul, care nu face deosebire între maghiari și nemaghiari, va căuta să satisfacă cererilor din memorandum.

Redacțional. La dorința autorului, a dlui *Victor Erdélyi*, întrerupem traducerea studiului istoric „*Catarina Doamna Noastră*”, — o vom continua însă în curând. Cartea se poate cere dela *Országos Reform Club*, Budapesta. Costă 5 coroane.

Knapp Sándor

Institut de vopsitorie, și curățire chimică spălătorie cu aburi

ARAD. (Ka 429-59)

Institut de primire: colțul str. *Weitzer János*
(Vis-a-vis de poșta centrală)

Stabiliment: Magyar-utca numărul 22

Spălătorie și călcare de gulere și manșete. Comandele din provincă se execută conștințios și prompt.

Congrua pentru preoții gr.-cat. din dieceza Lugoșului pe semestrul I al anului curent a sosit la episcopia de Lugoș încă în luna Martie în sumă de 72.739 cor. și — după cum ni se anunță — pe s. Paști bucuria clerului gr. catolic va fi deplină înviând până atunci și materialicește.

Satisfacție clericilor români din Ungvár. În numărul de alaltăeri am publicat după „Unirea” din Blaj, că episcopii noștri gr. cat. și-au rechemat clericii din seminarul rutean din Ungvár. După cum ni se anunță din sursa cea mai bineinformată revocarea aceasta s'a făcut chiar la propunerea episcopului de Ungvár, Pap Antal, sub a cărui iurisdicție stă acest seminar, pentru a pune astfel capăt conflictului între clericii români și ruteni din cauza „himnusz”-ului. Pentru clericii români revocarea aceasta n'are nici o urmare nefavorabilă, pentru că la sfârșitul anului vor putea depune examenele, fără de a li se pune nici o piedecă. S'a constatat de către forurile competente, că întreg conflictul l'au provocat clericii ruteni și astfel aceștia își vor primi pedeapsa meritată.

Lupta fraților Bucovineni pentru apărarea limbii. Din Cernăuți ni se scrie: În zilele din urmă s'au întâmplat câteva cazuri, că funcționari ai tribunalului comercial, ai preturii și ai procuraturii de stat din Cernăuți au contestat avocatului *Dr. Octavian Scalat* dreptul de a apăra interesele părții sale în limba română și de a pleda în această limbă *oprin-du-l de a vorbi românește*. Incercarea această pornită din partea organelor judecătorești a stârnit o vehementă reacțiune în întregul popor român din Bucovina, care s'a manifestat în numeroase adunări de protest împotriva încălcării dreptului a limbii române.

Advocații și candidații de advocați români din Bucovina, privind ca o datorie de a preciza punctul lor de vedere atât față de ținuta și tendința colegului lor *Dr. Octavian Scalat* cât și față de încercările săvârșite de numitele organe judecătorești, de a știrbi drepturile limbii române, au votat, convocată fiind de avocatul *Dr. Emilian Slușanschi* la o adunare pentru ziua de 6 Aprilie n. 1913, în unanimitate următoarea rezoluțiune.

„Advocații și concipienții români din Bucovina adunați sub președinția subsemnatului în Cernăuți în 6 Aprilie n. 1913 aprobă pe deplin atitudinea colegului avocat Dr. Scalat întru susținerea drepturilor limbii românești la forurile judecătorești și protestează energie contra încercării unor funcționari judecătorești de a știrbi acest drept. Adunarea pretinde respectarea drepturilor limbii române la forurile publice și se adresează reprezentanților oficiali, deputaților, ca să stăruie cu toate mijloacele pentru susținerea dreptului știrbit. — Dr. Vasiloschi avocat și deputat.

Dotăția principelui Carol. Ziarul „Actiunea” scrie:

Camera a votat Marti cu mare majoritate proiectul din inițiativă parlamentară prin care se constituie A. S. R. principelui Carol o dotățiune anuală de 100.000 lei.

Este adevărat că votul a fost precedat de discuțiuni la cari guvernul n'a luat parte, fiindcă dăduse asentimentul său proiectului, discuțiuni cari se pot rezuma astfel: În unanimitate camera a fost pentru legitimitatea propunerii dar câțiva deputați, foarte onorabili și foarte stimabili, au opinat pentru inoportunitatea ei.

Incontestabil că toate părerile sunt respec-

tabile, cu atât mai mult cu cât toți oratorii și-au afirmat Marti cu elan recunoștința față de dinastie și încrederea în virtuțile tânărului principe. Noi credem însă — și avem mare majoritate a voturilor de partea noastră — că propunerea era și justă și oportună. Principele Carol e la o vârstă și într'o situație cari impun obligațiuni de reprezentare, a căror satisfacere e chestia de demnitate și pentru țară. Tânărul principe s'a născut în România, e botezat în religia noastră, vorbește perfect limba românească, în sfârșit se înfățișează în condițiuni cari arată identitatea și sentimentele țării noastre. Amorul nostru propriu cere ca principele român să fie pus în măsură să corăspundă locului ocupat, căci pretutindeni el reprezintă țara pe care va fi chemat într'o zi s'o cărmuiască.

Iată de ce aplaudăm legea votată și suntem siguri că opinia publică, în care A. S. R. are numai simpatii și încredere, va primi cu mulțumire actul adunării deputaților.

Asociația corpului didactic român din Bucovina ne trimite următorul apel însuflețit asupra căruia atragem deosebit atenția on. noștri cetitori:

„Până înainte de patru ani exista în Cernăuți o școală normală de învățători și învățătoare, în care se creșteau toți învățătorii din Bucovina, Români, Ruteni și Nemți. Instrucția se făcea în limba nemtească, iar absolvenții erau trimiși prin sate să facă școală românească. Cererea Românilor de a se crea o școală normală cu limba de instrucție română a rămas prin decenii nebagată în seamă. Abia înainte de patru ani s'a deschis o secție română la școala normală de învățători, rămând însă școala normală de învățătoare și mai departe curat nemtească ca înainte. Aveam înainte învățători români crescuți în o școală nemtească și chinându-se să învețe dela copiii de școală ceea ce au uitat prin școlile străine, vom avea pe viitor absolvenți ai secției române și absolvenți ale școlii normale de învățătoare nemtești cari vor avea să servească la aceeași școală.

Spre a înlătura măcar în parte acest rău și spre a înlesni pregătirea copiilor cari nu puteau fi primite în școala normală de învățătoare a statului din lipsa de locuri și erau nevoite să cerceteze școli străine ca școala călugărițelor catolice sau școala evanghelică unde nu căpătau instrucție în limba lor maternă și nici educație națională, „Asociația corpului didactic român din Bucovina” a hotărât să înființeze o școală română particulară de învățătoare cu limba de instrucție română. Această școală s'a deschis în luna Octombrie 1912 cu trei clase. Institutul acesta întimpină la început foarte mari greutăți, având de luptat cu foarte mari lipsuri. Mai simțită e lipsa materialului didactic, și a unei biblioteci pedagogice beletristice. Alcătuirea bibliotecilor, pedagogică și beletristică, fiind de absolută necesitate pentru profesori cari din lipsa de cărți didactice au foarte mari greutăți la cursuri, și pentru eleve, cari numai cu ajutorul unei biblioteci beletristice bune vor putea învăța limba literară, comitetul Asociației însă neavând mijloacele necesare ca să poată comanda scrierile pedagogice și științifice, colecțiile de reviste, scrierile pedagogice și științifice, colecțiile de reviste, scrierile literare, a hotărât ca să adreseze un apel către toți autorii și editorii români, ca aceștia luând în considerare importanța institutului de care e vorba, necesitatea bibliotecilor amintite precum și lupta ce-o duc Români bucovineni pe terenul școlar pentru apărarea naționalității lor, să binevoiască a dona pentru această bibliotecă din operile lor sau din scrierile editate de dânsii, cărți cari ar putea figura în aceste biblioteci: pedagogice, științifice, literare, colecții de reviste, hărți etc.

Ne place a crede, că acest apel al nostru va afla inimi deschise și mâni darnice și mulțămim dinainte tuturor acelor, cari vor contribui la piatra fundamentală a bibliotecilor școlii normale particulare de învățătoare a Asociației corpului didactic român din Bucovina. — Pentru comitet: **George Tofan**, president, **I. Vlonga**, secretar. — NB. Toate darurile să se adreseze: *Cernăuți, strada Reședinței 2 a.*

Excesele greviștilor din Buffalo. Un cablogram anunță din Newyork că greva muncitorilor din Buffalo a luat proporțiile unei adevărate răscoale, iar deoarece populația orașului e împotriva greviștilor, aceștia au răsturnat tramvaiele și le-au incendiat. În mai multe părți ale orașului greviștii au distrus șinele de tramvai, ca să împiedece orice circulație. Militia din loc s'a dovedit nesuficientă; din New-York s'au trimis încă 3 regimente de soldați pentru înăbușirea tulburărilor și pentru a pune capăt exceselor greviștilor. Se anunță că greviștii operează cu bombe. Ei au devastat linia ferată a trenului urban aruncând în aer cu dinamită, în mai multe locuri, dâlmele acestei linii.

Spionaj cu ajutorul radiotelegrafiei. O telegramă din Strassburg anunță că poliția secretă de acolo a descoperit că în Colmar există în locuri ascunse stațiuni radiotelegrafice cari sunt în legătură directă cu stațiunea radiotelegrafică din turnul Eiffel. S'a făcut o minuțioasă anchetă care a constatat, că sub coperișul mai multor case private sunt așezate stațiuni radiotelegrafice, cu ajutorul cărora se mijlocea un spionaj foarte extins.

Reconstituirea biroului la „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu”. După ce în adunarea generală din a. c. a acestei Reuniuni dl. Pantaleon Lucaș, merituosul prezident al ei, dela întiințare și până acum, s'a retras dela conducerea reuniunii, — a fost convocată o adunare generală extraordinară pentru alegerea unui nou prezident pe ziua de 30 Martie n. a. c. Această adunare s'a ținut în localul „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu”, sub președinția dlui membru al comitetului Baptist Boiu, preot în Sibiu. În considerarea meritelor câștigate pentru această reuniune, una dintre cele mai vechi reuniuni de acest fel, adunarea a ales unanim și cu multă însuflețire de prezident, pe dl. Victor Tordășianu, întemeietorul și sufletul acestei reuniuni, pentru al cărei progres lucrează cu devotamentul, ce-l caracterizează în toate lucrările de interes obște, cărora s'a dedicat, cum sunt „Reuniunea de agricultură din comitatul Sibiuului” și „Reuniunea meseriașilor români din Sibiu”. De secretar a fost ales dl. Baptist Boiu, iar nou membru în comitet dl. R. Simu. Fie ca reuniunea aceasta, care a fost pildă și indemn pentru înființarea unui număr frumos de reuniuni de înmormântare la poporul nostru, să fie sprijinită și în viitor, așa precum merită de întreg publicul nostru, în toate întreprinderile sale nobile. Încât pentru membrii biroului, aleși în 30 Martie a. c., avem firma speranță, că-si vor împlini cu conștiințiozitate angajamentul ce au luat pentru înaintarea reuniunii și ajutorarea deaproapelui.

ÎN CAFENEUA „HUNGARIA” va cânta din 2 Aprilie celebra orchestră a lui HAMZA GYUSZI din Oradea-Mare. (Hu 995—7)

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

CONVOCARE.

Onorații acțioari ai institutului financiar „Măgura” din Șimleu prin aceasta se convoacă la *adunarea generală extraordinară* a institutului, care se va ține în Șimleu, la 2 eventual la 9 Maiu a. c. d. m. la 2 ore în cancelaria advocațională a dlui Dr. C. Meseșian, având să discute și delibereze asupra modificării paragrafilor 5, 20 și 34 din statute, reclamate de tabla regească din Dobrițin și asupra eventualelor propuneri.

Șimleu, la 8 Aprilie 1913 n.

Direcțiunea inst. fu.
„Măgura”
din Șimleu.

Ma 1037—1

CUAT 2 COMIS

mai tănari, unul la bransa de **spetărie** și unul la **manufactură**. Postul se poate ocupa imediat.

PETRU BĂRSAN

Bozovics

Krassószőnyay m.

Ba 1038—2.

ANUNȚ.

In conducerea unui mare restaurant din România se caută

UN FUNCȚIONAR

bine inițiat în aceasta branșă. A se serie administrației ziarului sub „Restaurant”.
(Re. 1010).

ANUNȚ.

Caut

UN ASISTENT

cu practică bună.

DUMITRU BANCU,
farmacist.

Ba 1012

Săllște (Szellstye com. Sibiu).

Ochiuri de găină, bătătură, întărituri, nijeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCH E., Győr, XIII.

la 907

1 CUTIE

(Pi 301-100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

FOLOSEȘTE DOAMNĂ

„CREMA MARGIT” a lui FÖLDES

CA FAȚA SĂ-ȚI FIE CURATĂ, TINĂRĂ ȘI PLĂCUTĂ

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neantrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.
FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen în Arad.

PENTRU ARANJAMENTE ȘI LUCRURI BISERICESTI,

dacă voiți să cumpărați, cereți prețcurent dela fabrica de industrie artistică bisericească a firmei

VRANITS és TAUSCH Wa 1013 **Ujvidék.**

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și industrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY

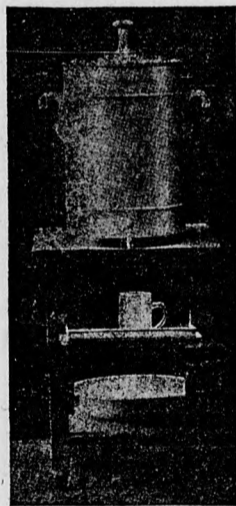
ATELIER DE TINICHERIE PENTRU ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ

NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de învățământ. Din ține, cu picioare, 2—2 buc. vase smălțuite de băut și o țasă pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și germană.

EDUARD LEXEN,

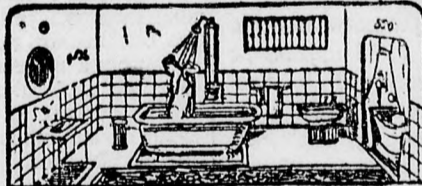
tinichigiu și anteprișă de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.

Prăvălie: Strada Câbel Nr. 2.

Telefon Nr. 634.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiul, precum coperișe, și învelșuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vânl de scăldat, cămine, closete etc. Serviciu conștințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

WILHELM PLATZ

măsar pentru zidiri și lucruri de artă
SIBIU (NAGYSZEBEN) STRADA SĂREI nr. 20.

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri și lucrări de masă, precum; lucrări pentru zidiri, mobile, aranjamente pentru farmacia, școli și pentru cafenele, după desemn, din material bun și uscat, pe lângă garanță și cu prețuri moderate.

Zădarnic cauți D-ta

ghete frumoase, bune și elegante, căci nu vei găsi câtă vreme nu vei merge să-ți cumperi ghete dela „Ciobota roșie” (Piros czizma) a „Asociațiunii călțunarilor din Arad” („Aradi czipészek termelő szövetkezete”) piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 14. O singură încercare vă va convinge.

Asociațiunea călțunarilor din Arad

ARAD, piața Libertății nr. 14.

(A 699)

Pentru sezonul de Pasti și Rusalii!

Recomand depozitul meu bogat asortat în pămârlă de pălă, de paie, panama, florentine ș. a. chipturi de mătăsă, șofa, șevlot și luster, albituri, gulere, manșete și batiste, cravate, bretele și jertele, umbrele și pliere, portmoneie și tabachere, ghete în chevraux, chevret și box, mănuși de piele, glace, sued și ață, colorii solide, în fazon modernă și exclusiv fabricate de rangul prim ș. a. Borsalino, Ita, Hükel, Cooperativa, Pichler, Bosel și Böhm, — Ioss Löwenstein — Lichtmann și Mannheim etc. desfăcure în engros și detalii dela calitate cea mai înaltă până la cea mai fină pe lângă prețuri moderate și strict fixate. Rog sprințul onoratului public rămân în deprinderea mea, semnez

Cu deosebită stimă: Ba 928

IOAN BALINT „JÁNOS”

prăvălie de modă pentru domni și băieți
Timișoara-Fabric. — Palatul orașului.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE.

JURISIGS MÁRTON

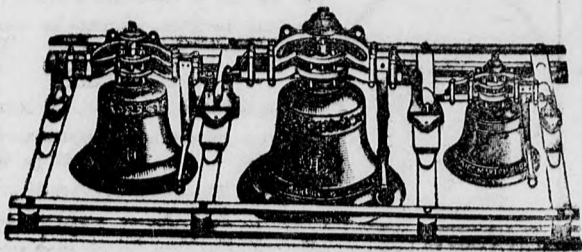
mentor de clopote
și fabricant de staluri
pentru clopote

BUDAPESTA, Rozsa-u. 51—53.

Firmă catolică.

Telefon 77—51.

Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri curate și pline, rezoarnă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staluri drepte și orizontale din fier de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere. Mai departe executăm tot felul de aranjamente complete pentru ateliere de lăcătușerie și fărârie.

GHEORGHE CIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, :: :: prețuri moderate. :: ::

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20—50.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește!

Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(No 199—120)

Voiți să faceți economie de bani la comenziile de haine?
Comandați haine la atelierul de croitorie pentru domni a lui

Ilie Nișulescu

LUGOJ, strada Timișorți n-rul 28.

(Nr. 498—30)

Unde se pregătesc cele mai moderne haine pentru bărbați și băieți, tot felul de costume, pardesiuri, paltoane, și a. m. din cele mai bune stoffe englezești cu prețuri moderate.

ADOLF SCHNEIDER

Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(No 198—60)

Intreprindere de Menler, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articell de ciment: sceluri, parcaze, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, rampe, curți, etc. Pedine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de marmintă, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vântale, etc. Granit artificial și pietri artificiali din nisip, imitații perfecte. — Executăm în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comande din provizie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Bo 818

Posed. în anul 1892.

Röstély György urmașul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Viză-viz de gara de nord. Comunicație cu tramvaiul electric din orice parte.

(No 388—30)

Articell pentru sauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri continue. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul”, se trimite gratis. —

Atelier pentru fotografiile artistice.

Eugen Lippert

Bistrița, Kleiner Ring nr. 5.

Cel mai bun și mai elegant atelier în localitate.
Execută portrete, grupuri de familii, so-
cietăți și alte grupuri. Tablouri.
Specialități:
Fotografierea copiilor. — Inmărimi.
Portrete executate pe hârtii moderne și
elegante. Fotografi pe porțelan.
Semi-email.
Tablouri durabile. Prețuri moderate.

FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru
edificare de mori, turnătorie de fer în

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

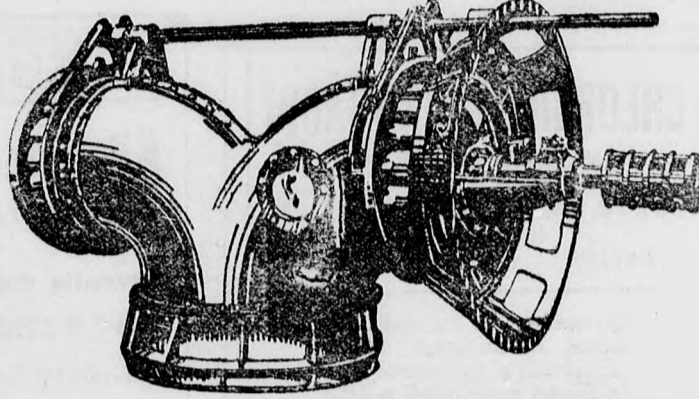
Execută stabilimente de turbino, motoare și loco-
mobile de ulei brut, „Corona”, mori mănate cu mo-
toare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de
transmisie, mașini de scărmanat și de tors lână.

(Si 4-40)

Unde
se pot cumpăra cele mai bune și elegante
pioiere? numai
la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIU Piața-mare
de pioiere în palatul **Bodenkredit**
se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas
și
pioiere
pentru dame și bărbați
în executare perfectă și
estetică, de calitate cea
mai bună cu pre-
țurile cele
mai ieftine.

FRANCIS-TURBINE

in cea mai bună și aprobată executare și cu efect cel mai
mare și avantajos.

Si 50-60 III.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188. Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:
PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții
în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra
accidentelor și contra grindinei.

Toute aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospekte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KES, GYANÁD, RIMOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CABAS-SEVEBIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(De 200-100) Telefon nr. 850

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMII, MEDIAŞ (TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET, MEDGYES).

ASIGURĂRI DE ECONOMII

La INSTITUTUL DE CREDIT ŞI ECONOMII IN MEDIAŞ, pe lângă cotizaţie săptămânală de 1 cor. şi o mică taxă suplitoare
1000, adică una mie coroane

lei poate asigura fiecare persoană între anii 20 şi 60, cari după o prealabilă examinare medicală intră ca membru în despărţământul asigurărilor de economii. Plătirile taxelor se fac săptămânal. Aceste taxe se administrează ca depuneri de economii şi se fructifică. Aceste taxe oricând se pot abdice, în care caz în sensul regulamentului respectiv, taxele plătite se restituie. — Intrucât plătitorul şi-a împlinit aceste îndatoriri regulat în decurs de 15 ani, la sfârşitul anului al 15-lea după o depunere săptămânală de

1 cor. — primeşte 1000, adică una mie coroane

iar după fiecare 1 cor. următoare, altă 1000 cor. în caz de moarte după 30 de zile.

Plătirea acestei sume scadentă cu prilejul morţii, în sensul regulamentului respectiv, o asigură societatea de asigurare olandeză „DORDRECHT” (direcţiunea din Ungaria se află în Budapesta, V., str. Marokkai, nr. 2 Palatul propriu) iar efectuarea o împlineşte

„Institutul de credit şi economii” din Mediaş.

Cea mai mică taxă săptămânală este 1 cor., în schimbul căreia după 15 ani, sau în caz de moarte înainte de acest termen se asigură 1000 cor., cea mai mare taxă săptămânală este 50 cor. în schimb după termenul amintit se asigură 50.000 cor.

Deci, în schimbul plăţii unei neînsemnate taxe săptămânale fiecareia i-se îmbie prilej să economisească o sumă considerabilă şi prin aceasta să-şi creieze o eventuală viitoare bază de bunăstare, iar de altă parte în caz de moarte asigură existenţa urmaşilor săi.

În baza acestor plătiri institutul de credit acordă şi împrumuturi.

Oricine şi oricând poate intra ca membru, fără ca să plătească săptămânile scadente deja în decursul anului.

Femeile şi bărbaţii plătesc asemenea taxe suplitoare! — Cheltuieli nu se compută!

Cei din provincie pot face plătirile prin cercuri poştale, fără cheltuieli. Explicări de institutul totdeauna în orele oficiale

Direcţiunea

„Institutului de credit şi economii”—Takarek és hitelszövetkezet

Mediaş—Medgyes.

(Sa 574—15)

Preţuri senzaţionale!

vor fi în

BAZARUL

de concurenţă din palatul teatrului.

Ka 1025

Incepând cu ziua de azi toate mărfurile din magazin se pun în vânzare.

O singură cumpărare va convinge pe oricine despre realitatea acestui anunţ!

MAȘINE PENTRU NUTREȚ

tocătoare de paie manate cu mână, manej și vapor, de tăiat sfeclă, mori de uruit în execuțiunea cea mai bună, mai practică și perfectă.

Umrath & Co.,

Budapest, V. Váci-körut 60.

Construim: locomobile, locomotive de treerat, presse pentru paie, elevatori pentru paie, manej (göpluri), mașine de treerat și curățit, mașine de tăiat nutreți, mașine de sămănat și secerat, presse de struguri, pompe.

Correspondență românească.

□ 73.

La cerere trimitem gratuit catalog ilustrat bogat și oferte.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 66)

Convingerea e siguranța cea mai bună! La comanda mai mari mă prezint ori unde pe spesele proprii.

Urmașii lui Szöcs F. Lajos

MINORITS și KINDA

salon de croșierie pentru bărbați.
DÉVA, FÓTÉR.

Greț excelent.
Execuție elegantă.
Prețuri moderate.

Avantajele hainelor comandate din materiile bogatului nostru asortiment de materii din străinătate. Pentru comenzile din provincie, pentru 4 rânduri de haine, la dorință, mergem pe cheltuiala proprie la fața locului. Execuție promptă și conștientoasă. (Mi 742)

Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de
reparări și cumpărări
de oroloage ofer garanță.

Cele mai bune
oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

Juwaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheltuielile de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notă: că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adesea scriu că a cerut anulul în „Românul”). Corresponzențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.